

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 100/2018-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. júla 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti [REDAKČIA], [REDAKČIA] Česká republika, zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Fulecom, Živnostenská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. ██████████ p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý uhradiť ██████████ trovy konania v sume 475,05 € (slovom štyristosedemdesiatpäť eur a päť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Milana Fuleca, Živnostenská 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. novembra 2017 doručená s'ťažnosť ██████████, ██████████ Česká republika (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Fulecom, Živnostenská 2, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľ je v postavení žalovaného účastníkom konania, ktorého predmetom je rozhodovanie o žalobe, ktorou sa žalobca domáha vydania akcií a náhrady škody. Konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 4 C 125/2012 a začalo doručením návrhu žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia 22. júna 2012. Žalobca v konaní žaluje šiestich žalovaných, pričom s'ťažovateľ je žalovaným v druhom rade.

Okresný súd uznesením sp. zn. 4 C 125/2012 z 25. júna 2012 návrhu žalobcu vyhovel a vydal ním navrhované predbežné opatrenie, ktoré sa týkalo len žalovaného v prvom rade. Následne žalobca doručil 24. júla 2012 žalobu vo veci samej. Na základe odvolania žalovaného v prvom rade Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 9 Co 438/2012 z 11. októbra 2012 potvrdil uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia.

V ďalšom priebehu konania okresný súd uznesením z 12. februára 2013 vyzval žalobcu, aby odstránil vady návrhu na náhradu škody proti sťažovateľovi a ďalším žalovaným tak, že presne špecifikuje výšku škody, ktorej sa ako žalobca v konaní domáha. Žalobca na výzvu okresného súdu reagoval podaním zo 4. marca 2013, v ktorom poukázal na bližšie neurčené konanie sťažovateľa, ktorým mu mala byť spôsobená škoda, výšku ktorej nevie presne vyčíslieť, avšak táto je minimálne v sume 5 000 €.

Uznesením zo 4. novembra 2014 okresný súd zrušil predbežné opatrenie na základe návrhu žalovaného v prvom rade, keďže dospel k záveru, že dôvody jeho nariadenia pominuli. Proti tomuto uzneseniu sa odvolal žalobca. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 919/2014 z 28. januára 2015 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti. Po zrušení uznesenia okresného súdu zo 4. novembra 2014 krajským súdom a vrátení veci okresný súd uznesením z 27. apríla 2015 návrh žalovaného v prvom rade na zrušenie predbežného opatrenia zamietol. Toho istého dňa okresný súd uznesením zastavil konanie voči žalovaným v 2. a 6. rade (teda aj voči sťažovateľovi), a to z dôvodu nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky v zmysle čl. 5 ods. 3 nariadenia Brusel I.

Proti uzneseniu okresného súdu z 27. apríla 2015 o zastavení konania podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 10 Co 247/2015 z 31. júla 2015 tak, že zrušil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu, pričom v odôvodnení označeného uznesenia uviedol, že *„Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že ku skúmaniu procesných podmienok konania, t. j. aj k určeniu právomoci súdu vo veci konať môže pristúpiť až vtedy, keď bude mať bezpečne ozrejmennú povahu uplatňovaného nároku,*

nakoľko táto procesná podmienka je od tejto povahy závislá z čoho vyplýva, že návrh musí byť dostatočne (najmä po skutkovej stránke) určitý... Povinnosťou súdu prvého stupňa preto bolo vyzvať navrhovateľa, aj pri jednotlivých nárokoch riadne opísať skutkový stav veci a pri nároku na náhradu škody nielen označiť osoby škodcov (ktorí v danom prípade všetci majú bydlisko mimo územia Slovenskej republiky), ale predovšetkým riadne špecifikovať protiprávne konanie, a to vo vzťahu ku každému odporcovi samostatne (t. j. akého konkrétneho protiprávneho konania sa dopustil ten ktorý z odporcov – vrátane odporcov 1. a 2., pri ktorých táto náležitosť v návrhu absentuje úplne)... hlavne bližšie zdôvodniť, prečo územie Slovenskej republiky treba považovať za miesto, kde škoda vznikla (čl. 5 ods. 3 nariadenia Brusel I).“.

Dňa 24. mája 2016 okresný súd na návrh žalovaného v prvom rade uznesením zrušil svoje uznesenie o nariadení predbežného opatrenia z 25. júna 2012 z dôvodu nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky v tejto veci konať a rozhodovať. Krajský súd však na základe odvolania žalobcu uznesením sp. zn. 2 Co 227/2016 z 18. augusta 2016 zrušil označené uznesenie okresného súdu z 24. mája 2016.

Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že v predmetnej veci sa dosiaľ neuskutočnilo ani jediné pojednávanie, a tiež na skutočnosť, že žalobca od začatia konania ešte nevymedzil predmet konania, pretože neuviedol rozhodujúce skutočnosti, ktorú sú nevyhnutné na to, aby bolo zrejmé, o čom a na akom podklade má súd rozhodnúť. Túto skutočnosť potvrdzuje aj odôvodnenie uznesenia krajského súdu sp. zn. 10 Co 247/2015 z 31. júla 2015, ktorým odvolací súd zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení konania voči sťažovateľovi (a voči žalovanému v šiestom rade, pozn.). Z odôvodnenia označeného uznesenia odvolacieho súdu totiž sťažovateľ vyvodzuje záver, že žalobca ani po troch rokoch od podania žaloby neuviedol, akým konkrétnym protiprávnym konaním mu sťažovateľ, ako aj ostatní žalovaní spôsobili škodu, ktorú si uplatňuje, čo má podľa jeho tvrdenia nasvedčovať tomu, že nárok na náhradu škody nikdy reálne neexistoval a je vymyslený.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti sťažovateľ argumentuje, že *„Z toho dôvodu, že uplatnený nárok na náhradu škody nemá reálny skutkový základ, nemožno vec posúdiť ako skutkovo zložitú. Rovnako po právnej stránke danú vec možno považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.“*. Zároveň zdôrazňuje, že on sám na uvedené nedostatky žaloby (nedostatočnú konkretizáciu nároku a otázku právomoci súdov Slovenskej republiky) vo svojich podaniach adresovaných okresnému súdu poukazoval. Žaloba od začiatku napadnutého konania trpí podľa neho vadou, ktorá bráni jej prerokovaniu a ktorú dosiaľ okresný súd neodstránil, resp. nevykonal opatrenia smerujúce k jej odstráneniu či odmietnutiu žaloby. Okresný súd preto podľa tvrdenia sťažovateľa postupuje v napadnutom konaní neefektívne, a tým spôsobuje zbytočné prietahy.

V rámci odôvodnenia sťažnosti sťažovateľ poukazuje aj na tú časť judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej nie je sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov znení neskorších predpisov adresovaná predsedovi príslušného súdu na prietahy v konaní účinným prostriedkom nápravy, a zároveň zdôrazňuje, že už 5 rokov čelí právnej neistote, a preto považuje za primerané, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €.

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľa na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I sa v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v peniazoch vo výške 4 000 eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť sťažovateľovi do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania v sume 374,81 eur, ktoré je povinný Okresný súd Bratislava I uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 100/2018-14 z 9. februára 2018 ju v celom rozsahu prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu sa v prípise sp. zn. 1 Spr V/157/18 z 19. marca 2018 vyjadrila k podanej sťažnosti a predložila ústavnému prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní, ako aj vyjadrenie zákonnej sudkyne. Predsedníčka okresného súdu konštatovala, že v napadnutom konaní od jeho začatia až dosiaľ okresný súd koná. Poukázala na skutočnosť, že spis bol opakovane predkladaný krajskému súdu na rozhodovanie o odvolaniach súvisiacich s rozhodnutiami okresného súdu o predbežných opatreniach, pričom predĺženie konania v dôsledku uplatnenia procesných práv strán sporu nemožno pripisovať v neprospech súdu. Taktiež poukázala na to, že bolo potrebné sa vysporiadať s otázkou právomoci okresného súdu a bolo potrebné vyhotovovať preklady písomností a ich doručovanie žalovaným, ktorí majú sídlo, resp. bydlisko mimo územia Slovenskej republiky. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení nad rámec argumentácie predsedníčky okresného súdu poukázala aj na enormnú zaťaženosť jej senátu, ako aj na obdobie jej dlhodobej práceneschopnosti.

Predsedníčka okresného súdu zároveň ústavnému súdu oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Dňa 13. apríla 2018 ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril ku vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k sťažnosti na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľa v podaní z 19. apríla 2018 ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania a vo vzťahu k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu oponoval predovšetkým neprimeranou dĺžkou napadnutého konania, ako aj tým, že je povinnosťou súdu a sudcu organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 125/2012 a z písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil nasledujúci priebeh napadnutého konania:

1. Dňa 22. júna 2012 žalobca [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), podal okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia proti žalovanému GBI INVESTMENTS LIMITED, Wood Street 88, Londýn, Veľká Británia (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd návrh zaevidoval pod sp. zn. 4 C 125/2012.

2. Dňa 25. júna 2012 okresný súd uznesením č. k. 4 C 125/2012-66 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 438/2012-509 z 11. októbra 2012 nariadil predbežné opatrenie, ktorým žalovanému zakázal nakladať so 43 kusmi akcií, ktorých emitentom bola spoločnosť GBI Investments CZ, a. s., Mlýnska 326/13, Brno a žalobcovi uložil povinnosť do 30 dní podať návrh vo veci samej.

3. Dňa 13. júla 2012 žalobca podal ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

4. Dňa 20. júla 2012 okresný súd uznesením č. k. 4 C 125/2012-132 nariadil predbežné opatrenie, ktorým spoločnosti GBI Investments CZ, a. s., zakázal konať mimoriadne valné zhromaždenie, ktoré sa malo konať 6. augusta 2012.

5. Dňa 20. júla 2012 žalobca vo veci samej podal žalobu, ktorou sa voči šiestim žalovaným (vrátane sťažovateľa ako žalovanému v 2. rade) domáhal náhrady škody a vydania veci.

6. Dňa 11. októbra 2012 krajský súd na základe odvolania žalovaného uznesením č. k. 9 Co 438/2012-509 uznesenie okresného súdu z 20. júla 2012 zmenil tak, že návrh žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

7. Dňa 15. októbra 2012 krajský súd po rozhodnutí uznesením č. k. 9 Co 438/2012-509 z 11. októbra 2012 vrátil spis okresnému súdu.

8. Dňa 10. januára 2013 okresný súd uznesením uložil žalovanému povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie podané proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia.

9. Dňa 12. februára 2013 okresný súd uznesením vyzval žalobcu na odstránenie väd jeho žaloby (na presnú špecifikáciu sumy požadovanej náhrady škody).

10. Dňa 4. marca 2013 žalobca doplnil svoju žalobu.

11. Dňa 10. januára 2014 okresný súd urgoval svoju výzvu z 25. júla 2013 adresovanú žalobcovi (resp. jeho právnomu zástupcovi), v ktorej ho žiadal o oznámenie, či žalovaní v 3. až 6. rade „*majú zvolených zástupcov na území SR, resp. či ovládajú slovenský jazyk*“.

12. Dňa 3. februára 2014 žalobca okresnému súdu oznámil, že nemá vedomosť o tom, či žalovaní v 3. až 6. rade „*majú zvolených zástupcov na území SR, resp. či ovládajú slovenský jazyk*“. Žalobca vo svojom podaní zároveň uviedol, že výzva súdu z 25. júla 2013 mu (ani jeho právnomu zástupcovi) nebola doručená, preto na ňu nemohol reagovať.

13. Dňa 30. apríla 2014 žalobca doručil okresnému súdu doplnenie svojej žaloby.

14. Dňa 12. júna 2014 žalovaní v 1., 3., 4. a 5. rade doručili okresnému súdu podanie, v ktorom namietali nedostatok jeho právomoci na prejednanie a rozhodnutie veci (ako aj nedostatok právomoci všetkých ostatných súdov Slovenskej republiky, pozn.).

15. Dňa 12. septembra 2014 doručil okresnému súdu námietku nedostatku jeho právomoci žalovaný v 6. rade.

16. Dňa 16. septembra 2014 sťažovateľ ako žalovaný v 2. rade doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie vo veci, v ktorom tiež navrhol zrušenie uznesenia okresného súdu z 25. júna 2012, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie.

17. Dňa 25. septembra 2014 a 6. októbra 2014 žalobca doručil okresnému súdu svoje vyjadrenia k podaniam žalovaných a opätovne tiež zmenil petit svojej žaloby (v časti výšky uplatňovanej náhrady škody).

18. Dňa 4. novembra 2014 okresný súd uznesením č. k. 4 C 125/2012-853 zrušil predbežné opatrenie nariadené uznesením z 25. júna 2012.

19. Dňa 27. novembra 2014 žalobca podal dovolanie proti uzneseniu okresného súdu zo 4. novembra 2014.

20. Dňa 5. decembra 2014 bol do spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 125/2012 založený prípis predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 2359/2014 z 28. 11. 2014, ktorým reagoval na sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní z 29. októbra 2014, v ktorom predseda okresnému súdu uznal sťažnosť za dôvodnú, (v podstate) preto, že vo veci dovtedy nebolo vykonané žiadne pojednávanie a že o návrhu sťažovateľa na zrušenie uznesenia o predbežnom opatrení nebolo zákonným sudcom rozhodnuté v zákonom ustanovenej lehote (za použitia analógie s lehotou na rozhodnutie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, pozn.).

21. Dňa 18. decembra 2014 okresný súd predložil spis krajskému súdu na účel rozhodnutia o odvolaní žalobcu proti uzneseniu okresného súdu zo 4. novembra 2014.

22. Dňa 25. februára 2015 bol spis vrátený okresnému súdu po rozhodnutí krajského súdu uznesením č. k. 2 Co 919/2014-878 z 28. januára 2015, ktorým odvolací súd zrušil uznesenie okresného súdu zo 4. novembra 2014 o zrušení predbežného opatrenia nariadeného uznesením č. k. 4 C 125/2012-66 z 25. júna 2012 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

23. Dňa 27. apríla 2015 okresný súd uznesením č. k. 4 C 125/2012-889 návrh sťažovateľa na zrušenie predbežného opatrenia nariadeného uznesením okresného súdu č. k. 4 C 125/2012-66 z 25. júna 2012 zamietol.

24. Dňa 27. apríla 2015 okresný súd zároveň uznesením č. k. 4 C 125/2012-892 zastavil konanie o vydanie veci a konanie o náhradu škody zastavil vo vzťahu k žalovaným v 2. až 6. rade (t. j. vrátane sťažovateľa), a to (v podstate) z dôvodu nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky na prejedanie a rozhodnutie veci.

25. Dňa 27. mája 2015 žalobca podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 125/2012-892. Toho istého dňa podal žalovaný v 6. rade odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 125/2012-892 v časti výroku o trovách konania.

26. Dňa 30. júna 2015 okresný súd predložil spis krajskému súdu na účel rozhodnutia o odvolaniach žalobcu a žalovaného v 6. rade proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 125/2012-892.

27. Dňa 31. júla 2015 krajský súd uznesením č. k. 10 Co 247/2015-949 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 125/2012-892 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

28. Dňa 30. septembra 2015 okresný súd uznesením poveril prekladateľku prekladom uznesenia krajského súdu z 31. júla 2015 do anglického jazyka.

29. Dňa 1. januára 2016 došlo na základe dodatku k rozvrhu práce z dôvodu preloženia zákonnej sudkyne na krajský súd k zmene zákonného sudcu (aj) vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 4 C 125/2012.

30. Dňa 2. februára 2016 žalovaný v 1. rade podal návrh na zrušenie predbežného opatrenia nariadeného uznesením okresného súdu č. k. 4 C 125/2012-66 z 25. júna 2012.

31. Dňa 21. apríla 2016 žalobca doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie k odvolaniu žalovaného v 1. rade z 2. februára 2016.

32. Dňa 24. mája 2016 okresný súd uznesením č. k. 4 C 125/2012-1139 čiastočne zrušil predbežné opatrenie nariadené uznesením z 25. júna 2012.

33. Dňa 15. júna 2016 žalobca podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 24. mája 2016.

34. Dňa 2. augusta 2016 okresný súd postúpil spis krajskému súdu na účel rozhodnutia o odvolaní žalobcu proti uzneseniu z 24. mája 2016.

35. Dňa 19. augusta 2016 krajský súd vrátil spis okresnému súdu po tom, čo uznesením č. k. 2 Co 227/2016-1164 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 125/2012-1139 z 24. mája 2016.

36. Dňa 11. júla 2017 okresný súd uznesením vyzval žalobcu, aby v lehote 15 dní odstránil vady jeho žaloby (najmä aby jasne, stručne a zrozumiteľne uviedol rozhodujúce skutočnosti, vymedzil skutkový stav pri jednotlivých nárokoch na náhradu škody a špecifikoval, v čom spočíva protiprávne konanie jednotlivých žalovaných).

37. Dňa 2. augusta 2017 žalobca požiadal súd o predĺženie lehoty na odstránenie väd žaloby.

38. Dňa 21. augusta 2017 žalobca opätovne požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na odstránenie väd žaloby.

39. Dňa 8. decembra 2017 okresný súd uznesením č. k. 4 C 125/2012-1196 odmietol podanie (žalobu) žalobcu.

40. Dňa 2. januára 2018 žalobca podal dovolanie proti uzneseniu okresného súdu z 8. decembra 2017 a „*doplnil žalobu*“.

41. Dňa 27. marca 2018 okresný súd uznesením č. k. 4 C 125/2012-1231 zrušil svoje uznesenie č. k. 4 C 125/2012-1196 z 8. decembra 2017 podľa § 129 ods. 4 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejedaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Vychádzajúc z podstaty sťažnostnej argumentácie, ústavný súd sa zaoberal namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane konštatuje, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistujú zásadné odlišnosti (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03), čo umožňuje ich namietané porušenie preskúmavať spoločne.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 38 ods. 2 listiny (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane vo svojej judikatúre zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, pričom od tohto dňa je táto

povinnosť súdu a sudcov v civilnom sporovom konaní upravená v príslušných ustanoveniach Civilného sporového poriadku.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala predovšetkým z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá. V § 117 ods. 1 OSP bolo ustanovené, že sudca je povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a v § 119 ods. 1 OSP bolo ustanovené, že pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia účastníkom oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, v ktorých sa zohľadňujú osobitosti jednotlivých druhov civilných konaní. Ústavný súd upozorňuje v tejto súvislosti predovšetkým na povinnosť súdu konať bez priet'ahov vyplývajúcu z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania. Rovnako možno poukázať aj na ustanovenia § 168 až 172 CSP, ktoré upravujú predbežné prejednanie sporu a následky neprítomnosti strán, ako aj na § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 ústavy, resp. aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe o náhradu škody, pričom sťažovateľ je jedným zo žalovaných. Konanie bolo začaté podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia 22. júna 2012. Návrh na rozhodnutie vo veci samej bol podaný o mesiac neskôr. Po právnej stránke ústavný súd nepovažuje vec za zložitú, a to s poukazom na to, že obdobné spory tvoria v zásade súčasť štandardnej rozhodovacej agendy okresných súdov. Základnou právnou otázkou v posudzovanom konaní, ktorú okresný súd musí vyriešiť prv, než pristúpi k meritórnemu prieskumu žaloby a rozhodnutiu, je otázka právomoci súdov, keďže všetci žalovaní majú bydlisko, resp. sídlo mimo územia Slovenskej republiky. Zo skutkového hľadiska ústavný súd akceptuje, že ide o zložitejšiu vec najmä vzhľadom na skutočnosť, že žalovaní sa zdržiavajú, resp. majú sídlo mimo územia Slovenskej republiky, čo objektívne sťažuje kontakt súdu s nimi.

2. Vo vzťahu k ďalšiemu kritériu, t. j. správaniu sťažovateľa (v spore žalovaného v druhom rade) ako účastníka napadnutého konania, ústavný súd nezistil žiadnu významnejšiu skutočnosť, ktorou by negatívne prispel k predĺženiu doterajšieho priebehu napadnutého konania. Sťažovateľ navyše aktívne využíval právne prostriedky, ktorými usiloval o urýchlenie postupu okresného súdu (sťažnosť na odstránenie priet'ahov v konaní adresovaná predsedníčke okresného súdu).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že okresný súd ku dňu podania sťažnosti vo veci neuskutočnil ani jediné pojednávanie, pričom až 11. júla 2017, t. j. päť rokov po podaní žaloby vyzval žalobcu na odstránenie väd žaloby, ktoré by viedli k objasneniu skutkového stavu a tým aj k vytvoreniu podmienok na vyriešenie kľúčovej právnej otázky, či súdy Slovenskej republiky v danej veci disponujú právomocou na konanie a rozhodnutie.

Z ústavného hľadiska považuje ústavný súd za neakceptovateľné, ak okresný súd až po piatich rokoch od podania žaloby pristúpi k odstraňovaniu jej elementárnych nedostatkov a k ujasneniu predmetu konania a z neho plynúcej otázky právomoci súdu. Ústavný súd podotýka, že okresný súd síce vyzval žalobcu na odstránenie väd žaloby ešte 12. februára 2013, avšak len vo vzťahu k výške požadovanej náhrady škody, a teda nie k podstate uplatňovaného nároku na náhradu škody, ako to urobil 11. júla 2017.

Okresný súd v celom doterajšom priebehu napadnutého konania v zásade rozhodoval len o rôznych návrhoch na nariadenie predbežných opatrení bez toho, aby mal skutkovo ustálený žalobcom uplatňovaný nárok a vyriešenú otázku právomoci súdu, hoci krajský súd poukázal na nedostatky žaloby a potrebu ich odstránenia už v uznesení z 31. júla 2015.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd považuje v zásade celý doterajší postup okresného súdu v napadnutom konaní za neefektívny, a teda spôsobujúci zbytočné prietahy. Ústavný súd preto rozhodol, že okresný súd svojím postupom v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 125/2012 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 € z dôvodu, že po celý čas čelí právnej neistote a pritom ani nevie, z akého dôvodu je proti nemu vedené súdne konanie.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc predovšetkým z doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania, prihliadajúc na charakter zistených zbytočných prietáhov, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. Milanom Fulecom, Živnostenská 2, Bratislava. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to v sume 475,05 €. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (bod 4 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júla 2018